

Tillstånd och upplysning
Lena Hansson Hortonom

Delgivningskvitto

BESLUT

Datum
2016-05-10

Diariennr
5.1.2.a-H16-03939

Aktnr
F-3105

Regnr
4966

Föreningen Svenska Spannmålsodlare (SpmO)
Torphälla 424
705 97 Glanshammar

Beslut angående ansökan om dispens på växtskyddsområdet

1 Beslut

Kemikalieinspektionen beviljar delvis dispens från kravet på produktgodkännande för växtskyddsmedlet Teppeki, reg. nr. 4966, enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009¹.

Dispensen gäller från och med den 10 maj 2016 till och med den 31 juli 2016 (83 dagar) för användning mot bladlöss i odling av vårvete, vårkorn och havre.

Specificerade användningsvillkor framgår av beslutsbilagan.

Kemikalieinspektionen avslår den del av ansökan som avser övrig period för vilken dispens har sökts.

1.1 Återrapportering

Efter avslutad odlingssäsong ska en redogörelse lämnas in till Kemikalieinspektionen över vilka strategiförsök som genomförts under 2016 och på vilket sätt resultaten från dessa kan ge information om att kommande års odlingar av vårspannmål (vårvete, vårkorn och havre) kan genomföras utan användning av Teppeki på dispens.

Redogörelsen ska ha lämnats in till Kemikalieinspektionen senast den 1 december 2016.

2 Beskrivning av ärendet

Den 17 mars 2016 inkom ansökan om dispens för nedanstående ändamål.

Sökande	Föreningen Svenska Spannmålsodlare (SpmO) Torphälla 424 705 97 Glanshammar
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	TEPPEKI
Produktens reg nr	4966
Verksamma ämnen	Flonicamid
Funktion	Insekticid

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG (hädanefter förordning (EG) nr 1107/2009).

Sökt användningsområde	Mot bladlöss i vårspannmål: vårvete, vårkorn, havre
------------------------	---

2.1 Sökandens skäl till ansökt dispens

Dispens söks från och med den 1 maj 2016 till och med den 31 juli 2016, såsom ansökan slutligen har bestämts.

Till stöd för sin ansökan har sökanden angett i huvudsak följande skäl.

Växtskyddscentralerna (Jordbruksverket) gör varje vinter, inför kommande odlingssäsong, en prognos för risken för bladlusangrepp. Havrebladlusen lägger sina ägg endast på hägg och är därför enkel att kontrollera. Prognosen bygger på avläsning av lusägg på hägg och den gäller således för havrebladlusen. Havrebladlusens ägg kläcks på våren och bladlössen uppförökas på häggarna innan de flyger ut till vårsäd och gräsmarker i maj månad. Väderleken under våren är avgörande för när utflygningen sker från häggarna och för hur stor populationen blir. Ju tidigare utflygning från häggarna och ju tidigare i vårsädens utvecklingsstadium angreppen sker, desto större skada. Väderleken blir därför avgörande för bekämpningsbehovet i vårsäden. Årets bladlusprognos från Växtskyddscentralerna, baserat på räkning av övervintade ägg på hägg, visar på stor risk för havrebladlus 2016.

Det finns begränsade möjligheter att bekämpa bladlöss på annat vis än via kemisk behandling. Det föreligger behov av en produkt med avvikande verkningsmekanism jämfört med de pyretroider som finns registrerade för användning mot bladlöss i vårsäd. Ett alternativ behövs dels för att effekten av pyretroider är begränsad, dels för att skona nyttoinsekter och övrig insektfauna genom att använda ett mer selektivt preparat.

Vidare sprider bladlössen virus, bland annat rödsotvirus.

Det finns få åtgärder som har betydelse för att förebygga angrepp av bladlöss. Tidpunkten när stråsäd sås kan påverka risken för såväl direktskador som virusangrepp. Att gynna de naturliga fienderna är viktigt för att hålla bladluspopulationen nere och olika åtgärder kan vidtas för att gynna dem. Speciellt vid svalt väder, när bladlössen förökas långsammare, kan de naturliga fienderna ha betydelse för att hålla de tidiga angreppen i schack. Men varken förebyggande åtgärder eller naturliga fiender kan förhindra bladlössens skador när lössen är många och vädret gynnar en snabb uppförökning.

Teppeki innehåller den aktiva substansen flonicamid som har ett systemiskt verknings sätt. Den behandlade plantan tar upp flonicamid som transporteras i hela växten och skyddar även den nya tillväxten i rötter och skott. Detta innebär att gömda och lågt sittande bladlöss bekämpas effektivt. När det gäller havrebladlöss är detta särskilt viktigt då lössen vid ogynnsamt väder sätter sig på rothalsen strax under jordytan.

Flonicamid är ett selektivt verksamt ämne. Detta innebär att andra insekter i grödan, exempelvis nyttoinsekter, såsom bladlössens naturliga fiende nyckelpigslarver,

skonas. Teppeki kan därför användas i integrerad växtskyddsstrategi (IPM) där kemisk bekämpning kombineras med åtgärder som gynnar bladlössens naturliga fiender.

Flonicamid ingår i en annan verkningsmekanismgrupp än övriga godkända preparat i vårsäd, det vill säga pyretroider. Detta gör att Teppeki kan användas i en förebyggande resistensstrategi samt även verka som resistensbrytare vid misstanke om resistens mot pyretroider.

De medel som är godkända och finns tillgängliga på marknaden för bekämpning av bladlöss i vårsäd tillhör alla gruppen pyretroider. Pyretroider är kontaktverkande insektsmedel utan systemisk verkan. Endast de bladlöss som träffas av bekämpningsmedlet påverkas. I vårsäd sitter ofta bladlössen gömda i grödan eller strax under jordytan och undgår därmed bekämpningen. Resultatet blir en sämre effekt av preparaten och att lantbrukaren behöver göra upprepade bekämpningar. Pyretroider är inte selektiva utan är bredverkande preparat och påverkar övriga insekter i fält.

Registreringsinnehavaren för Teppeki, ISK Biosciences Europe N.V. (ISK), arbetar för närvarande på en ansökan om att utvidga användningsområdet för Teppeki till användning i vårsäd. Effektivitetsförsök i vårsäd har pågått under flera år och gällande gränsvärden (MRL) för vårsäd blev publicerade i början av året. Nordisk Alkali AB som distribuerar ISK:s produkter i Sverige ska enligt uppgift lämna in en ansökan om utvidgat användningsområde för vårsäd under året.

2.2 Samråd med Livsmedelsverket i fråga om konsumentskydd.

Kemikalieinspektionen har samrått med Livsmedelsverket i fråga om konsumentskydd gällande sökt användning för Teppeki och under detta samråd uppmärksammades sökanden på att gränsvärdet för resthalter för vårkorn och havre riskerade att överskridas om sökanden hade två appliceringstillfällen i grödorna.

Sökanden har fått ta del av Livsmedelsverkets bedömning och beretts tillfälle att yttra sig. Sökanden reviderade därefter sin ansökan och skickade in en ny beskrivning av hur de tänkt använda produkten i vårkorn och havre.

Livsmedelsverket skriver i sitt yttrande baserat på den reviderade användningen att den tillgängliga resthaltsinformationen tyder på att användningen av Teppeki mot bladlöss vid odling av vårsådd spannmål (vårvete, vårkorn och havre) enligt föreslagen användning inte förväntas ge upphov till resthalter över de idag gällande gränsvärdena inom EU (MRL) för flonicamid i vårvete, vårkorn och havre. Användningen av Teppeki enligt föreslagen användning förväntas därför inte ge upphov till resthalter som utgör någon risk för konsumenter.

2.3 Tidigare liknande ansökningar om dispens

Kemikalieinspektionen har en gång tidigare beviljat dispens för Teppeki. Södra Skogsägarna Ekonomisk förening beviljades 2013 en dispens för användning av Teppeki mot bladlöss på skogsplantor i skogsplantaskolor.

3 Skäl

3.1 Tillämpliga bestämmelser

Enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 1107/2009 får endast godkända växtskyddsmedel släppas ut på den svenska marknaden och användas. Kemikalieinspektionen får dock i vissa fall meddela dispens från kravet på godkännande. Av artikel 53 i förordningen följer att en medlemsstat i särskilda fall får tillåta att ett växtskyddsmedel under högst 120 dagar släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av fara som inte kan avvärjas på något annat rimligt sätt.

3.2 Kemikalieinspektionens bedömning

Detta är första gången som Kemikalieinspektionen prövar en ansökan om dispens för användning av Teppeki mot bladlöss i odlingar av vårvete, vårkorn och havre.

Sökandens utredning visar att prognosen för havrebladlöss 2016 innebär att om vädret är gynnsamt ur bladlusperspektiv kommer det att bli ett kraftigt bladlusår i år. Redovisade tidigare års prognoser och utfall visar att väderlek under vår och försommar har viss betydelse. Eftersom prognosen för havrebladlöss är en indikator för övriga bladlöss kan det av prognosen inte uteslutas att det blir ett rikligt bladlusår för vårvete, vårkorn och havre 2016.

Det har inte framkommit annat än att det i nuläget saknas alternativa bekämpningsmedelsmetoder mot de beskrivna angreppen. Utredningen visar att skadorna på odlingarna kan bli stora vid angrepp och att det finns risk för angrepp under den sökta dispensperioden. Kemikalieinspektionen bedömer mot denna bakgrund att det är fastställt att den fara som sökanden har beskrivit för närvarande inte kan avvärjas på något annat rimligt sätt än genom att ge dispens för Teppeki för den sökta användningen. Att ge dispens framstår därför som nödvändigt. Det är fråga om ett särskilt fall och växtskyddsmedlet, som tillåts att användas under 83 dagar, släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning med de villkor som beslutas.

Mot bakgrund av de skäl som redovisats finner Kemikalieinspektionen att kraven i artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda. Kemikalieinspektionen bifaller därför ansökan.

Dispensen ska gälla från och med beslutsdatum.

4 Upplysningar

Kemikalieinspektionen upplyser om att dispens enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 i normalfallet endast beviljas en gång. Om sökanden skulle inkomma med en ny ansökan om dispens för samma ändamål som det nu aktuella, kommer Kemikalieinspektionen vid sin prövning av den ansökan att fästa stor vikt vid vilka åtgärder sökanden har vidtagit för att komma åt problemet med bladlöss i vårvete, vårkorn och havre samt vilken strategi man valt för att undvika behovet av en upprepad dispens för Teppeki. Det är därför viktigt att sökanden utformar en strategi

för att få produkten godkänd inför kommande odlingssäsonger eller tar fram andra bekämpningsmetoder.

För de fall att en produkt är godkänd i en annan medlemsstat inom EU finns det i förordningen möjligheter för till exempel jordbruksorganisationer att söka om produktgodkännande för produkten genom ömsesidigt erkännande av den medlemsstatens beslut om produktgodkännande. Det finns även möjligheter att utvidga ett i Sverige redan existerande produktgodkännande till att omfatta ytterligare användningsområden.

5 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till Kemikalieinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Margareta Persson
Beslutande

Lena Hansson
Föredragande

Ida Agering
Jurist

Kopia till:

- Jordbruksverket
- Livsmedelsverket
- Nordiska Alkali AB